

aantal wijzigingen in zijn tekst aan waardoor mededelingen over de zaak wat meer het karakter van veronderstellingen kregen.

In de 'Memorie van Punten' gaf De Jong zich naar aanleiding van de opmerkingen van de meelezers rekenschap van de gerezen problemen. Hij zette voor de begeleidingscommissie uiteen dat hij zich onder meer had gebaseerd op langdurige gesprekken met koningin Wilhelmina, met Van 't Sant en met diens particuliere secretaresse in de jaren 1920-1935, mw. Timmerman. Over de motieven die Van 't Sant gedreven zouden hebben schreef de Jong:

- ◄ 'Ik zie maar twee hypothesen die zijn optreden kunnen verklaren: 1. oplichting; 2. de behoefte om de positie van koningin Wilhelmina zo effectief mogelijk te beschermen. De eerste hypothese wijs ik af, van de juistheid van de tweede hypothese ben ik overtuigd.' (mii)

Ook voegde hij een passage aan zijn tekst toe, waarin hij onder meer opmerkte:

- ◄ 'Geven wij de ons bekende gegevens naar beste weten weer, dan willen wij wel erkennen dat zij geen antwoord bieden op alle vragen welke men zou kunnen stellen.'

Maar daarop vervolgde hij:

- ◄ 'Wij zien intussen geen reden te twijfelen aan de wezenlijke juistheid van hetgeen Gerbrandy en Van 't Sant ons verteld hebben en zulks vooral daarom niet omdat hun overeenstemmend relaas naar ons oordeel de enige constructie vormt die de kern van wat in deze zaak geschied is, begrijpelijk maakt.'²¹

De Jong schreef in de 'Memorie van Punten' te beseffen dat de publikatie voor koningin Juliana pijnlijk zou kunnen zijn. Hij vergeleek zijn positie echter met die waarin minister-president J. M. den Uyl zich enkele jaren tevoren had bevonden toen hij met de Lockheed-affaire was geconfronteerd. Den Uyl had toen geen andere keus gehad dan tot openbaarmaking over te gaan, hoe pijnlijk dit ook was geweest voor de koninklijke familie, en De Jong meende nu dat hij zelf, op grond van zijn verantwoordelijkheid als historicus, niet anders mocht handelen. (mii) Ook ging hij nader in op de vraag van Brugmans welke betekenis moest worden gehecht aan het feit dat het geschiedwerk een regeringspublikatie was. De Jong achtte dit uit historiografisch oogpunt niet van belang, aangezien hij zijn werk als historicus alleen in volle vrijheid wilde doen. De politieke verantwoorde-

²¹ Deel 9, 852-853 (819).